

Καὶ δὲ γίνεται μονάχα ἀπὸ τὸν Τύπο μας αὐτό. Μὰ καὶ τὰ πολιτικά μας κόμματα, ὅποιο ζήτημα τοὺς συφέρει το ντύνουν με τὴ γνώμη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὸ παρουσιάζουν γαρνιρισμένο με τὸν ἀπαράτητο «ἐθνικὸν κίνητρο». Καὶ πολλὰς φορὰς στὴ Βουλὴ ἀρχηγοὶ ἀντιθέτων κομμάτων τσακώνονται συναμεξὺ τοὺς γιὰ ὀρισμένο ζήτημα φέροντας καθένας τοὺς γιὰ ἐπιχείρημα τὴ γνώμη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἀκόμα κι ὁ Μιστριώτης φωνάζοντας γιὰ τὴν καθαρὰ οὐσα δὲ σ τ η ρ ί ζ ε τ α ἰ στὴν «ἐκπεφρασμένην» γνώμη αὐτοῦ τοῦ λαοῦ τοῦ λαοῦ ;

*

ΟΙ ΘΕΣΣΑΛΟΙ ποὺ λάβανε μέρος στὸ τελευταῖο ἀγροτικὸ κίνημα, ζητοῦνε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση ἀμνηστία. Καὶ μ' ὅλο τὸ δίκιο τοὺς. Ἐπανάστασις ἔκαμε ὁ στρατός κι ὁ στόλος καὶ ἀμνηστεύτηκαν, ἐπανάστασις πήγανε κι αὐτοὶ νὰ κάμουν. Μὲ τὴ δικαστὴρ πῶς τὸ Θεσσαλικὸ κίνημα εἴτανε κίνημα καθαυτὸ λαϊκόν, ποὺ εἶχε ὀρισμένη ἀπορροή καὶ ὀρισμένο δρόμο γιὰ νὰ φτάσῃ σὲ τελικὸ ἀποτέλεσμα, ἐνῶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ στρατοῦ μπορεῖ νὰ εἶχε ἀπορροή μὰ δὲν εἶχε δρόμο καὶ δὲν ἤξερε τί γύρευε. Καὶ ἴσως γιὰ τοῦτο τὴν ἀθώωσαν προκαταβολικά. Τάχατες δὲν εἶναι ἀλήθεια πῶς στὸ Ρωμαϊκὸ ὅλα τ' ἀνάποδα γίνονται ;

Ἀντὶς ὅμως ἀμνηστία, ἡ Δικαιοσύνη τῆς «πατρίδας» ἀρχισε φοβερὸ καταδιωγμὸ καὶ φυλακίζει τοὺς φτωχοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζητήσανε τὸν ξεσκαδισμό τοὺς καὶ τὴ λευτεριά τῆς δουλειᾶς καὶ τοῦ ἰδρώτα τοὺς. Κ' ἔτσι μέσα σ' αὐτοὺς φυτεῖται ἡ Πολιτεία τὴν ἰδέα, πῶς στέκεται ἀγνώστια τοὺς σὰν Τύραννος καὶ σὰν Ὁχτρός.

*

Ἡ ΔΙΚΗ τοῦ Μπογιατῆ στὸ Στρατοδικεῖο, μὰς ἔδωσε αὐτὲς τίς μέρες τὴ ζουγραφία τῆς γαρεσκοκρατίας στὴν Ἑλλάδα. Τὰ δημόσια γραφεῖα, οἱ δημόσιες ὑπερεσίες βρίσκονται σὰ χέρια τοῦ πρώτου μικροπάλῃλου κι ὅλα τὰ ἔγγραφα σημαντικὰ καὶ ἀσήμαντα μπορεῖ εὐκολώτατα ὅποιος θέλει νὰ τὰ ξετάσῃ, φτάνει νὰ ἔχῃ μὴ κάποιον γινώμιμα μὲ τοὺς γραφεῖδες καὶ τοὺς ἐπιστάτες. Ὁ Μπογιατῆς εἴτανε στρατιώτης κ' ἐπικίρνε ἀπὸ τὸ Κουβέρνο μὴ πεντάρα μιστὸ γιὰ κάθε μέρα. Στὰ χέρια τοῦ εἶχε θησαυροὺς μυστικούς (ἄς τοὺς ποῦμε ἔτσι) τὰ πολεμικὰ σχέδια τῆς ἐπιτελικῆς ὑπερεσίας τοῦ στρατοῦ. Ἦξερε πῶς ἀπὸ τίς πεντάρες πιότερη ἀξία ἔχουνε οἱ Τούρκικες λίρες, καὶ φυσικὰ σὲ κείνους ποὺ τοὺ δώσανε τέτοιες τὰ φανέρωσε ὅλα. Μὰ θὰ ρωτήσῃτε αὐτοὺ ποὺ χτυπᾶνε τίς μηνιαίους πεντακοσάρας τί κίνησαν ; Παλιὰ ρωμαϊκὴ συνήθεια κι ἀγία τρευτή, ὅσο μεγαλῆτερο μιστὸ παίρνεις τόσο λιγώτερο νὰ δουλεύῃς, καὶ τόση λιγώτερη εὐτύχη νὰ ἔχῃς. . .

*

ΔΥΟ λοχίηδες ἐδῶ καὶ κάμποσες μέρες ταξίδεψαν στὸ ξύλο στὴν πλατεία τῆς Ὁμόνοιας, μέρα μεσημέρι ἔνανε

πολίτη ποὺ ἔβριζε, λέει, τὴν ἐπανάστασι καὶ τὸ Νορμπά. Δυὸ ἄλλοι πρὸ λίγες μέρες κάμναν τὸ ἴδιο σ' ἓνα γκατρό, γιὰ τέτοιο πάλι λόγο. Ὡστε ἄδικο δὲν ἔχουνε κείνοι ποὺ φωνάζουν πῶς ἡ ἐπανάστασις ἀκόμα δὲν τέλειωσε μ' ὅλη τὴ διάλυση τοῦ Στρατιωτικοῦ σύνδεσμου.

Καὶ τί περίεργη ἐπανάστασις ! Τὸ νὰ ἔχῃς ἀντίθετη γνώμη ἀπὸ τοὺς λογιῖ γαλονάδες, μεταφράζεται πῶς τάχατες βρίσεις στὴν τιμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Κ' ἐρχεται γλῆγορα ἡ ἀπάντησις μὲ σπαθὶς καὶ μὲ αἷματα. Ὅλες ἡ ἐπανάστασις ἐρχονται λατρεύοντας τὴ λευτεριά τῆς γνώμης καὶ τῆς ἰδέας, ἡ δική μας ἡ καμαρωμένη ἦθε νὰ φέρῃ τὴν τρομοκρατία.

Ἀληθινὰ πὶδ τερατώδη παρεξήγησι τῆς σημασίας ποὺ ἔχει ἡ λέξις «ἐπανάστασις» ποθενὰ στὸν κόσμον ἔσα μὲ σήμερα δὲ μαυροχάραξε.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ*

Πρέπει νὰ εἰπωθῇ πῶς τὰ σημειώματα τοῦτα ἀντιγράφονται μὲ τὸ χέρι μου, μετ' ἀπὸ λογῆς τετραδιάκια, καθὼς βρίσκονται ἀταχτὰ ριμμένα μέσα σὲ κείνα, ἀπὸ χρόνιαν τῶρα τὰ περισσότερα. Καὶ βάζουν ἐδῶ πέρα, μόνο γιὰ νὰ τέμνουν κάπου, χωρὶς νὰ σχετίζονται καὶ πολὺ μὲ τὰ ζητήματα τῆς μέρας καὶ χωρὶς καμιά φροντίδα δημοσιογραφικῆς φρεσκάδας.

38

Στοχάζομαι πῶς τὰ ρομάντσα, βγαλμένα ἀπὸ τὰ κοινὰ ἀνθρώπων καθὼς ὁ Γκαίτε, ὁ Μπαλζάκ, ἡ Ἐμοτ, ὁ Δοστογιέφσκι, τὸ εἶδος εἶναι τῆς τέχνης, τὸ λαμπρότερο μαζί καὶ θεοφικώτερο ποὺ μοῦ δόθηκε νὰ χαρῶ. Μὰ ὑπάρχει ἓνας κύκλος ἔργων ποὺ μὲ συγκινεῖ περισσότερο κι ἀπὸ τὸ μεγάλο τὸ εἶδος τοῦ ρομάντσου ἡ ζωὴ τοῦ μεγάλου τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Παράλληλοι τοῦ Πλούταρχου, οἱ Ἡρώες τοῦ Κλάιβλ, κ' ἀπὸ τὰ πρῶτα φάτα στὴ θύμησίν μου, ὁ Τολστόης καὶ ὁ Δοστογιέφσκι τοῦ Μερεσκόβσκι, ὁ Ρώσκι τοῦ Σιζεράν, ὁ Σέλλεϋ τοῦ Ράμπ, ὁ Ρενάν τῆς Ρόμπινσον, ὁ Σοπενάουερ τοῦ Μποσσέρ, ὁ Σολωμός τοῦ Πολυλά, ὁ Βαλαωρίτης ιστορισμένος ἀπὸ τὸ γιὸς τοῦ, ὁ Βερλαῖν τοῦ Λαπελλιέ, ὁ Ὀνγκὼ τοῦ Ρενουβιέ, ὁ Ἄινε τοῦ Δεγγρά, ὁ Γκυγὼ τοῦ Φονγιέ, ὁ Δελόντ Ντελλ τοῦ Δεμπλόν καὶ τῆς Δορνῆς, ἱστορίες ἢ ἀνάλυσις ἢ θεωρίες ἢ σύνθεσις ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ μεγάλου ἀνθρώπου, νὰ τὰ γαπημένα μου πὶδ πολλὰ μυθιστορήματα

(*) Κοίταξε φύλλα 341, 354, 368 καὶ 753.

Κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα τοῦτα ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ποίησις, τὰ ἱστορικὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γκαίτε.

36

Ἀπὸ τοὺς ποιητὲς μας τοὺς καθαρηνουσάνους ὁ Παπαρρηγόπουλος μοῦ εἶναι ὁ συμπαθητικότερος. Δὲν τὴν ξεχνῶ τὴν ἀγάπην του. Ἀληθινὸς ποιητὴς. Μ' ὅλη τὴν ἄμορφη μορφὴ, τὴν ἀνυπὸ φράση, τὸ τραβήσιμα ἀντὶ γιὰ τραγοῦδι, τὴν ἀτονη, χαύνη καὶ χλωμότατη γλῶσσα. Λέει ὁ Γκαίτε : «Ἡ φωτιά ἐρεῖ ποὺ κοιμᾶται μέσα σου ἄς τινάξῃς φλόγα ψηλὴ καὶ καθάρια.» Ὁ Παπαρρηγόπουλος σκεδὸν ποτὲ δὲν κατορθώνει νὰ κάμῃ τὴ φωτιά του φλόγα ψηλὴ καὶ καθάρια. Ἡ φωτιά του κρυμμένη πάντα κάτω ἀπὸ θολώτατη στάχτη. Καὶ δμως καίει σὰν τὴ σιμύσης.

37

Μὰ πὶδ πολλὴ κι ἀπὸ τίς κριτικὰς βιογραφίες μ' ἀρέσουν κάποιον ἔργον ποὺ εἶναι σὰν ἀντάμωμα σφιχτὸ τοῦ κριτικοῦ καὶ τοῦ ποιητικοῦ νοῦ. Μέσα σ' αὐτὰ, τὸ μῦθος καὶ τὴν ἱστορία βλέπω νὰ δίνουνε τὰ χέρια, ταιριάζοντας ἀνοπα. Εἶναι τὰ ἔργα τοῦ ρούσου Μερεσκόβσκι, ἄξαφνα. Κριτικὰς μελέτες μὲ πασιλείμια μυθιστορικὰ. Ἀντιμωμένον ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Κλάιβλ μὲ τὴ μέθοδο ἐνὸς Φλωμπέρ. Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης ἢ ὁ Θάνατος τῶν Θεῶν. Δεονάδος ὁ Νταβίνσκις ἢ τῶν Θεῶν ἢ Ἀνάστασις. Ὁ Μέγας Πέτρος ἢ ὁ Ἀντίχριστος. Τὸ τελευταῖον τὸ διάβασα στὸν καιρὸ τοῦ ρουσογιαννέζικου πολέμου. Περισσότερο φροντίδα γιὰ τὰντικείμενα τοῦ βιβλίου παρὰ γιὰ τὰ νέα τοῦ πολέμου, σὰ νὰ εἴτανε τὸ βιβλίον ἡ ἀλήθεια καὶ ὁ πόλεμος, τὸ παρμένο. Θὰ τὴν πῶ τὴν ἀμαρτία μου. Μ' ἔδωκε τὰ χάλια ὁ Μόσκοβος εἴτανε κοινότερα στὴ φαντασίαν μου, μ' ἔδωκε ζήλευτον ἄνθρωπον νὰ τὸ κατόρθωσα ἐνὸς ποιητῆ. Μ' ὅλο τὸν τὸ θρίαμβον ὁ Γιαπωνέζος μακρὰν μοῦ εἴτανε.

38

Μελετώντας κανεὶς τρία σημαντικώτατα βιβλία, βιογραφικά, ξομολογητικά, τὴν αὐτοβιογραφία τοῦ Γκαίτε κ' ἐκείνη τοῦ Τολστόη κ' ἐκείνη τοῦ Σπένσερ ποὺ τώρα τελευταῖα φάνηκε, θὰ μπορούσε νὰ συμπλῆξῃ κάποιον μεγάλο κανόνα ζωῆς, ἀπὸ τὴ μελέτη τριῶν ἐγῶ : τοῦ μεγάλου ἀρμονιστῆ, τοῦ μεγάλου

ψωμί μου. Μὰ εἰκόνας τέτοιες οὔτε οἱ παλαιοὶ μοῦ δὲν ἔκαμαν, κ' ἄς στέκουν τὰ ἔργα τοὺς σ' ὅλες τίς ἐκκλησίας τοῦ νησιοῦ, ἀπὸ τὸ Σιδάρι στ' Ἀλεῦκι, κ' ἄλλου ἀκόμα στὴν Ξενιτιά. Καὶ φέροντας τὴν κοῦπα στ' ἄχελι ἐπρόσθεσε σὲ μιὰ στιγμή. — Ἀστὴν ὕγειά σας κ' ἔπει.

Ἐκκολούθησαν κ' οἱ τρεῖς τοὺς γιῶμα. Κ' ἔπειτα ἀπὸ λίγο ὁ γέροντας ξανάειπε. — «Καλὰ πᾶνε ὅλα, δμως ἡ καρδιά μου μὲ θλίβει. ὄχι γιὰ τὸ προσημνὸ θάνατον, μὰ γιὰ τὸ εἶμαι ὁ ὑστερος ζωγράφος στὸ χωριόν.» Κ' ἐκοίταξε μὲ παράπονον τὸν υἱὸν ποὺ τώρα κ' ἐκείνος εἶχε χύσει κρασί στὸ ποτήρι καὶ ποὺ ἐχαιρέτισε τοὺς γονεῖς του, λέγοντας. Τὴν εὐχέσας, γονεῖοι.»

«Ἀστὴν ὕγειά σου» τοῦ ἀποκρίθησαν κ' οἱ δύο. Κι ὁ Γιώργης, ἀφοῦ ἔπει καὶ τὴν ὑστερὴν δρᾶξαι εἶπε τοῦ πατέρα μὲ κατεδασμένο βλέφαρον. «Δὲν τῆς μπορῶ τῆς τέχνης» πατέρα δὲ φταίω.»

«Γιατί σου μποροῦν ἄλλα πράγματα» τοῦ ἀποκρίθηκε γλυκὰ οἱ κοπέλλες. . . .»

«Νιὸς εἶνε κ' ἔχει δίκην» εἶπε ἡ μάνα θέλοντας νὰ τὸν προστατέψῃ ἀθὰ παντρευτεῖ, ὅπως καὶ τοῦ λόγου σου.»

«Νιὸς ἤμουνα καὶ γῶ» ἔκαμε ὁ γέροντας κου-

νώντας ἄσπρο τοῦ κεφάλι κ' ἐζῶσε τότες ὁ σ' ἡωρεμένος ὁ πτεράς μου. τὸ θυλάσι Εὐτυμιά ; κ' ἤμουν στὴν ὑπακοή τ' αὐτοῦ, κ' ἐδούλευα στὴν τέχνη κ' ἐπῆρα τὴν εὐχή του. Κ' ἦταν Κυριακὴ μὴ βολὰ τὴ βδομάδα, κ' Ἀπόκριες μὴ βολὰ τὸ χρόνον κ' ἐχαρμπούλευαμα μαζί μ' ὅλο τὸ χωριόν. . . .»

«Μπορεῖς νάχῃς παράπονον ἀπὸ τὸν υἱόν ; μὴ δὲ δουλεύει τὸ χτήμα του ;»

«Σκαφτιάς» εἶπε ὁ γέροντας μὲ κταφρόνια. «Θὰ ζήσει καλὰ καὶ περίκαλα μὲ τὸ φτωχικόν του» εἶπε ἡ μάνα.

«Ἄλλη δουλειὰ δὲν ξέρω» εἶπε ὁ γιὸς ἀνκτενάζοντας.

«Σ' ἤθελα ἀλλιώτικα» τοῦπε ὁ πτεράς «τὸ ἔξω δὲ μ' ἀρέσει. Ποῦ τρογορίζεις ὅλη ἡμέρα ; Τὸ χωριόν μας ἐγίνηκε τώρα σὰν τὰ Σάδομα.»

«Πάντρεψέ τον» εἶπε ἡ μάνα ἀθὰ σπιτωθεῖ καὶ θὰ ἡσυχάσει. Γιατί ἐπαντρεφτικὸς καὶ τοῦ λόγου σου ;»

«Κ' ἐγὼ ἐπαντρεφτήκα ναί, μὰ μὲ τοῦ γονοῦ τὸ θέλημα. Κ' ἐγὼ ἔχω τὴν ἐγγοίαν νὰ τοῦ βρῶ κοπέλλα καθὼς τοῦ πρέπει. Ἄς ἔχει λίγη ὑπομονή. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐσυμπεθερεύαμε μὲ παπᾶδες καὶ μὲ προϋχόντες.»

«Ἀλλοιῶτα δὲ θὰ κάμει οὔτε ὁ Γιώργης, μὰς εἶπε ἡ μάνα μὲ περηφάνεια ρίχνοντας μιὰ κρομφὴ ματιὰ στὸ παιδί της.

Μὰ ὁ Γιώργης ἐκοκκίνιζε τώρα. Κάθε μέρα, κάθε στιγμή ὁ γέροντας τὸν ἐδάρινε μὲ τίς βρῆμεις τοῦ καὶ μὲ τὰ παράπονα του. Τὴν ἔφταγε ἔν καμωμένος δὲν ἔταν γιὰ τὴν τέχνη, ἀν τὰ χέρια τοῦ ἦταν ἀδίξινα νὰ πιάσουν τὰ πινέλλα, ν' ἀνακατόνουν τὰ χρώματα καὶ νὰ φτιάχνουν τὰ σουσοῦμια τῶν ἀγίων ; Ἄς τοῦχε δώτῃ ὁ Θεός, αὐτὸ τὸ χάρισμα καὶ θὰ τῷ κανε. Μὰ τὸ ἐναντίον ἤξερε πῶς τὸν τραβοῦσε καὶ τὸν ἐσκλάβωνε ἡ ζωὴ στὸν ἀνοιχτὸν ἀέρα, τὸ κυνήγι, ἡ δουλειὰ ἡ χοντρή μὲ τὸ ταπί, μὲ τὸ φτυάρι, μὲ τὸ ἀλκτρο, ὁ ἀγῶνας, ὁ κόπος, ὁ ἔθρος, τὸ κάλεμα μὲ τὴ γῆς ποὺ στανικά μονάχα ἀνοίγεται στὸν ἀνδρὸν τὸ χτύπο, σὰ νὰ ἐπιθυμοῦσε ἡ ἰδέα τὸ βιασμὸ γιὰ νὰ χερῖσαι τὸν πλοῦτον της. Ἐθιάμαζε σὰν ἐφύτρωνε ὁ σκαρμός, σὰν τὸ ἡμέρωμα ἐλιδάδιζε μὲ χλωρὴ πρασινάδα, κ' ἔπειτα ἀπὸ καρδιάς ἐχαιρότου ὅσα στὰ θρεμμένα καλὰμια τοῦ σταριοῦ ἐπρόδωσαν ὀρθὰ καὶ χοντρά τὰ ἀστάρια, κ' ἔπειτα ὅταν λαδόνοντάς τα μὲ τὸ νόχι ἐβγάζεν τὸ γάλα ποὺ ἐμελλε νὰ γίνῃ τὸ γλυκὸ τὸ ψωμί, κ' ἐλόγιζε πῶς ὁ καρπὸς τῆς γῆς ἦταν

λου θετικιστῇ, καὶ τοῦ μεγάλου κοινωνιστῇ. Μία σύν-
θεση ἀπὸ τὰ τρία τοῦτα στοιχεῖα, τὸ κοινωνικόν, τὸ
θετικόν, τὸν ἁρμονικὸν τὸν ἄνθρωπον (νὰ δόσουμε στὰ ὀ-
νόματα πλατιά πλατιά καὶ βαρὺ βαριάνοήματα) θὰ
κάνανε τὸν τέλειον καὶ τὸν ἰδεατὸ ἄνθρωπον.

59

Δι' ἄρσασα τὸν πολυσέλιδο βίον τοῦ Βερλαῖν ἀπὸ τὸ
Λοπελλετιέ-Λέσ' ἕνας τέτοιος ποιητῆς ! κ' ἕνας τέτοιος
ἄνθρωπος ! (ὁ νοικοκύρης θάλεγε : π α λ ι ἄ -
θ ρ ω π ο ς !) Κ' ὅσοι οὐτοχάστηκα : Γιατὶ τέ-
τοιος ἄνθρωπος εἶτανε, εἶτανε καὶ τέτοιος ποιητῆς.
Κ' ἡ σιερὴ σκέψη τούτῃ σὲ κάνει πιότερον νὰ λυ-
πηθῇς.

60

Σουλλὺν Πρυντώμ. Σὲ τρεῖς γραμμὲς μὴ ἐφη-
μερίδα μᾶς ἔδωκε χαρακτηρισμὸν τοῦ ποιητῆ πού πέ-
θανε, ἀνάποδο. — Ταπεινὸ τὸν εἶπε. «Μὰ δὲν εἶναι
ταπεινός. Ἐχει πολὺ μεγάλην ἰδέαν γιὰ τὴν τέχνην
τοῦ» λέει πὺς ὁ ποιητῆς πρέπει νὰ παρασταίῃ μὲ
τοὺς στίχους του τὰ πιδ ὕψηλὰ καὶ τὰ πιδ βαθιά.
Δὲν εἶναι, καθὼς τὸν εἶπε, «αὐτῆς τῆς φύσεως» εἶ-
ναι τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Δὲν εἶναι τὰ μεγάλα οἰ-
σθήματα πού ζωγραφίζει μὰ τῶν αἰσθημάτων λε-
πιεπίλεπτα σαλέματα πού ἀναλύει. Δὲν εἶναι καθα-
ρὸς πολὺ στὴ φράση του, ὅσο κι ἂν εἶναι, ἢ, καλὴ-
τερα, γιατί εἶναι ἀκριβολόγος καὶ λεπτολόγος γιὰ τοῦ-
το, καθὼς τὸ σημειώνει καὶ ὁ μέγας κριτικὸς του,
ὁ Gaston Paris, πολλοὶ στίχοι του εἶναι σωστά
αἰνίγματα. «Δὲν ἀγαπᾷ τὰ σύμβολα», εἶπε ἡ ἐφη-
μερίδα μὰ χωρὶς νὰ εἶναι συμβολιστῆς — τοὺς πολέ-
μους μάλιστα τοὺς λεγόμενους συμβολικοὺς ποιητῆς
— ἡ ποίησὶς του γιομάτῃ ἀπὸ σύμβολα.

61

Ἀπὸ τὰ ἐνεήντα κατοστὰ τῶν ἔργων πού λέ-
γονται, καὶ ἄλλου κ' ἔδω, σικητικά, προτιμῶ τὴ δια-
σκέδαση τοῦ κινηματογράφου.

62

Οἱ πιδ ἐπικίνδυνοι ὄχτροι τῆς Τέχνης εἰν' ἐκεῖ-

τοῦ χειροῦ του τὸ ἔργο. Μὴ δὲν ἦταν καὶ ἡ τίμια
δουλειά του, ἡ δουλειά πού ἐμποροῦσε νὰ θρέψῃ
καὶ τὸν ἑαυτὸ του καὶ τοὺς γερόντους του, ἄλλο
τόσο ἀγία ὅσο καὶ ἡ ζωγραφικὴ τοῦ πατέρα;
Καὶ μὴ δὲν ἦταν γιὰ τὸν κόσμο καὶ πιδὸ χρησίμη;
Χωρὶς ζωγράφους ὅλα τὰ χωρὶά ζοῦν, μὰ χωρὶς χε-
ρομάχους κανένα. Καὶ ἡ ἀεσπίνιστη ζωὴ τοῦ δου-
λευτῆ δὲν ἦταν ὡμορφότερη καὶ πιδ εὐκολὴ ἀπὸ
τὰ παθιάσματα τοῦ ἀγιογράφου. Κ' ἐπειτα τὸ
κλείσιμο στὸ σπῆτι, ἡ μυρωδιά τῶν χρωμάτων, ὅλες
οἱ ψιλοδουλιές πού ἔκαναν νὰ πονοῦν τὰ μάτια, νὰ
μουδιαίνει ὁ νοῦς, νὰ σκοτίζεται τὸ πνεῦμα, ἃ ὅλα
αὐτὰ δὲν ἦταν καμωμένα γιὰ ἕνα νέο πού ἤθελε
νὰ μεθᾷ ἀπὸ τὴ νειότη του.

Ὅξω στάνοιχτὰ τὸ καλοκαίρι, ὅταν στὴν κάψη
τοῦ ἡλίου στὰ λιβάδια καὶ στ' ἀμπέλια ἐφαινόταν
ὁ ἀέρας ὁ ζεστός νὰ τρέμει, ἢ κάτου ἀπὸ τίς μεγά-
λες ἐλῆδες πού ἐφλίφλιζαν ἢ κ' ἐφιλιούνταν, χτυ-
πώντας ἀλλήλους τοὺς τοὺς βαρεῖνους τοὺς κλώ-
νους, σὰν τοὺς ἀντάραζε ὁ ἀνεμὸς, καὶ τὸ χινόπωρο
σταμπέλια, πού ἦταν φορτωμένα σταφύλια κάτω
ἀπὸ τὸν ξάστερο μπλάβον οὐρανὸ, καὶ τὸ χειμῶν
στὰ κρύα καὶ τὴν ἀνοιχτὴν εὐωδίαζε ἡ πλάση
ἀπὸ ὅλα τὰ λουλούδια, ἐκεῖ ἦταν ἡ ζωὴ, ἐκεῖ ἦταν
ἡ χαρὰ τῆς καρδιάς του !

Κι' ἀπέκει τῶν κοπελλῶν τὰ τραγούδια μέσα
στοὺς ἐλαῖνες, ὅταν ἐπεριδιέβαινε ὅλο τὸ σύνορο
μὲ τὸ ντουφέκι σκοτώνοντας τὰ πουλιά, καὶ τὸ
βράδι ἐπειτα ἀπὸ τὴ βαρεῖα δουλειὰ ἡ συντροφιά

νοὶ πού τὴν ἔφερον καὶ πού τὴν ἀγαποῦν, ὅπως οἱ
γυναῖκες ἔφερον καὶ ἀγαποῦν τὴ μόδα. Τὴ μόδα οἱ
γυναῖκες τὴν παίρνουν γιὰ ὁμορφιά καὶ ὅξω ἀπὸ κεί-
νη καταφρονοῦν καὶ ἀναγελοῦν κάθε ἄλλο δειξιμό.
Ἔνα ἀπὸ τὰ χίλια μύρια φανερώματα τῆς Τέχνης,
ἕνα τῆς τρόπου μοναχὰ, οἱ νέοι πρὸ πάντων τὸν
παίρνουν πὺς εἶναι ἀκέρεια ἡ Τέχνη, κ' εἶται κακο-
βλέπουν κάθε ἄλλο καὶ μὲ ἄλλο τρόπο παρουσίασμα
καλλιτεχνικόν. Ἡ Τέχνη ἀλλάζει καὶ μεταμορφώνεται
κατὰ τοὺς καιροὺς καὶ σύμφωνα μὲ τὴν «περίσταση»
μὰ εἶναι μιά, ἀνάλλαχτη καὶ ἀμεταμόρφωτη αἰώνια
ἡ οὐσία της. Ὅσοι δὲν τὸ καταλαβοῦν αὐτό, κίν-
υνος εἶναι νὰ ἐχτιμήσουνε μονόπαντα, γιὰ μονάκρι-
βα ἔργα τέχνης, προσωρινὰ τῆς μόνο καὶ ἰδιότροπα
ἐτενλίματα καὶ νὰ μὴ νοιώσουν ἀριστοτεχνήματα,
σὰν τότῃ νὰ ξεναγυρίζουνε σὲ μιά παλιὰ μορφὴ
ἀριστοτεχνήματα ἐκεῖνα ἢ νὰ παίρνουνε καινούρια
φόρμα πού δὲν ἔχει ἀκόμα ριζωθῇ καθὼς, ριζώνει ἡ
μόδα. Ἀπὸ τὸ πλάνημα τοῦτο σέρονται πιδ πολὺ οἱ
νέοι, πάντα σκεδὸν ἀποκλειστικοί.

63

Ὁ γλύπτης μου παροπονέθηκε γιὰ τὴ μητέρα
τῆς πεθαμμένης κόρης πὺς ἤθελε σώνει καὶ καλὰ
στὸ μέτωπο τῆς κόρης τῆς ἀπάνου, πού σκάλιζε τὴν
προτομή της ὁ τεχνίτης γιὰ τὸ μνημὲν της, πὺς ἤ-
θελε σώνει καὶ καλὰ νὰ μπουνε στὸ μέτωπο τῆς κόρης
τῆς καὶ τὰ κατσαρά της καὶ οἱ μποῦκλες τῆς ἀπα-
ράλλαχτα ὅπως εἶτανε στὴ ζωὴ. Κ' εἶται μὲ τὴν ἐπι-
μονή της χάλασε τὸ θεῖο, τὸ ἰδεατὸ ξεκαθάρισμα
τῆς κόρης τῆς ἀπὸ τὸν τεχνίτη στὴν πέτρ' ἀπάνου.
Μὰ καὶ ἡ μάνα δίκιο εἶχε, μὴ φαίνεται. Ὁ τεχνί-
της πού τὴν ἔπλυνε εἶται κ' ἡ μητέρα πού τὴν ἤθελε
ἀλλιώως, δυὸ δύνάμεις, δυὸ ἰδέες, δυὸ ἀλήθειες, πού
— μὰ τὴν ἀλήθεια δὲν ἔξερω ποῖαν ἀπὸ τίς δυὸ
νὰ προτιμήσω.

64

Ἡ ὁρεξήρεχεται τρώγοντας. Ἡ ἐμπνευση ἔρχεται
γράφοντας.

65

Ἐξαφνα, ὅταν λέω πὺς θαμάνομαι τὸν Καρα-

τῶν φίλω, καὶ οἱ χοροὶ, καὶ τὰ τραγούδια καὶ τὰ
πανηγύρια, καὶ τὸ κρεῖ τῶν χωριῶν τὰ ἀργαστή-
ρια, ἃ πὺς ὅστερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ θὰ μπορούσε νὰ
κλείστω στὴ μοναξιά, στὸ μπαχ'χ', ν' ἀνακατεῖται τὰ
χρόματα πού ἐβρωμοῦσαν, νὰ φτιάχνει ἀγιοὺς καὶ νὰ
μὴ συλλογίζεται παρὰ συνξάρια, ἐνῶ ὅξω τὸν ἐ-
κραζε ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐτυχία.

Κι' ἀγαναχτισμένος ἄκουε τώρα πάλι τοῦ πα-
τέρα τίς ὁρμήσεις, κ' ἤξερε ὁ νῦν πού ὁ γέροντας
ἐσημάδευε, κ' ἤξερε πὺς καὶ κάτῃ ἄλλο ἐπῆκραινε
τὸ ζωγράφον. Μὰ ἐσυλλογίστηκε πὺς οἱ ἄνθρωποι,
πούχαν τοῦ πατέρα του τὰ χρόνια, ἦταν ἀλλοιω-
τικοὶ ἀπὸ τὴν τωρινὴ νεολαία, καὶ φυσικὸ ἦταν
τοῦτο, γιατί ἐκεῖνοι εἶχαν ἀναθρεφτεῖ μὲ ἄλλη κυ-
βέρνηση καὶ μὲ ἄλλους νόμους, καὶ εἶχαν μάθει νὰ
σεβονται πρῶτα πού τὴν πλὰ δὲν εἶχαν ἀν-
ερωτοῦν τὰ περγελοῦσαν. Γιὰ τὴν παντρεία οἱ νέοι
δὲν ἔκαναν πλὰ ὅτι ἤθελαν οἱ γονεῖς τους, μὰ ἐ-
περναν τὴν κοπέλλα πού τοὺς ἄρεσε, κι' οἱ ἄλλοι
τοὺς ἐπαίνουσαν. Καὶ στὸ νοῦ τοῦ Γιώργη ἐρχόνταν
τώρα τόσο καὶ τόσο φίλοι, συνομόλικοι τοῦ ἡ με-
γαλειτεροῦ του, πούχαν πᾶρει κοπέλλα τῆς ἀρεσίας
τους καὶ πού μὲ δίκην δὲν εἶχαν γνοιαστῇ γιὰ τὴ
γνώμη τοῦ πατέρα τους καὶ τῆς μάνας τους, γιατί
ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι, κι' ὅχι οἱ προεστοί, ἐμελλαν νὰ ζή-
σουν μὲ τῆς γυναικὲς τους.

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ἰσάκη καὶ θέλω νὰ γιομίσω τὸ τραγούδι μου μὲ
τὴ ζωὴ του, δὲ θὰ πῇ τοῦτο, καθὼς θέλετε σκολα-
αστικὰ νὰ τὸ ξηγήσετε, πὺς συλλογίζομαι, λογαριάζω,
ἔξερω γὰρ τί κάνω, ἐπηρεάζομαι, φεύγω ἀπὸ τὸ
φυσικὸ μου, κνηγῶ θέματα ἔξω ἀπὸ τὴ ζωὴ μου,
δὲν ἔχω εἰλικρίνεια, ρητορεύω, καὶ τέτοια. Θὰ πῇ
πὺς ἔχω κάτῃ μέσα μου, μέσα στῆς ψυχῆς μου τὰ
βαθιά, κάτῃ τι διαφορετικὸ ἀπὸ τὴ ζωὴ μου ἔχω
μέσα στὴν ψυχὴ μου κάτῃ τι σὰν ἡρωϊκὸ πού μοιά-
ζει σὰ νὰ εἶναι ἀδέρφι τοῦ Καραϊσκάκη. Κι ὅσο κι
ἂν εἶναι ἡ ζωούλα μου μὰ καθαρὴ ἀντίθεση τῆς
ζωῆς τοῦ ἡρώα. Δὲν κρῖνονται πάντα οἱ ἄνθρωποι
σύμφωνα μὲ τὰ ἔργα τους εἶναι κάποιον στοχασμοὶ
πού βαθαίνουν ἴσα μὲ πράξεις. Κ' εἶναι κάποιον ἄν-
θρωποι πού δὲ μοιάζουνε μὲ τὴ ζωὴ τους. Ζητήστε
τους μέσα στὴν ψυχὴ τους. Ἐγὼ ὡ' Σοῦ λέει ἕνας
ποιητῆς καὶ τὸ ἐγὼ του στέκεται λεῦγες μακρὰ ἀπὸ
τὸν ἑαυτὸ του, ξένο, δραματικὸ παιγνίδι. Ἐκ εἶ-
ν ο ς ! Σοῦ κρᾶζει ὁ ποιητῆς, καὶ ὁ ἐκεῖνος του εἶ-
ναι ἡ προσωπίδα τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του. Κατα-
λάβετε ;

66

Στὴν ἱστορία δυὸ λαοὶ ἀπὸ τὴν ἴδια γῆρας οἱ
Φοίνικες καὶ οἱ Ἑβραῖοι. Φέρανε οἱ πρῶτοι τὸν πο-
λιτισμὸν, καὶ ἀφανιστήκαν. Οἱ δεῦτεροι τὸν ἀλλάξαν
τὸν πολιτισμὸν κ' ἐξακολούθησαν νὰ ἐπάρχουν, ἀ-
ταίριαστοι. Οἱ πρῶτοι ταίριασαν μὲ τίς ἄλλες φυλές,
κοσμοπολίτες, ἀνακατωθήκανε, ρουφηθήκανε, χαθῇ-
καν. Οἱ δεῦτεροι μένουν καὶ ὑπομένουν τὴν κα-
ταφρόνια καὶ ὅλα τὰ κακά. Οἱ πρῶτοι εὐαργετήσανε
τὴν ἀνθρωπότητα λέει ἕνας περιφημὸς κοινωνιολό-
γος πὺς χωρὶς αὐτοὺς δὲ θὰ ἔπαρχ' Εὐρώπη' ὑπο-
ταχτήκανε στὸ φυσικὸ τὸ νόμον τῆς ἱστορίας. Οἱ δεῦ-
τεροι ζοῦνε, σὰ νὰ ποῦμε, ἀντιφυσικά. Καὶ μὰ φο-
βερὴ σκέψη μὲ κυριεύει μήπως καὶ οἱ Ἕλληνες ἐ-
μεῖς θὰ εἶτανε τὸ πιδ σωστὸ νὰ χαθοῦμε. Τάχα μέ-
νοντας εἶται, δὲν πεισμώνουμε τὴν παντοδυναμία τοῦ
φυσικοῦ νόμου, δὲ μᾶς βοθαίνει ἡ κατάρα του, δὲν
εἵμαστε διωρισμένοι νὰ χαθοῦμε, κακοῦ σου θέλει ;
Τάχα ὁ χαμός μας δὲν εἶναι πὺς μένουμε ;

67

Βαλαωρίτης. Στὴ Φροσύνη γιομάτος ἀγάπη ρω-
μαντική. Στὸ Διάκο, ἡ ἀντίθεση. Λεῖπει ὅλος διό-
λου ὁ ἔρωτας, καὶ οὔτε μὴ γυναῖκα δὲν παρουσιάζει-
ται τραχὺ καὶ σκεδὸν ἀστόλιστο τὸ ἔργο, σὰν κά-
ποιες τραγωδίαι κλασσικῆς. Στὸ «Φωτεινὸ» συμβι-
βασμός. Νὰ ἡ Θωδοῦλα.

68

Ἡ περιφημὴ γλωσσικὴ ἀρχὴ τῆς ἀμέσης δδοῦν
πὺς ἐφαρμόζεται : — ἐξέδνε — ἐγδνε — ἐγ δ ν ε ! —
Κύπτουσα — σκύβοντας — σ κ υ π τ ο υ σ α ! — Ἀπὸ
μὴ ἐφημερίδα. Καὶ χίλια τέτοια. Γιὰ τὸ φόβον τοῦ Ψυ-
χαρισμοῦ — δηλαδὴ τοῦ δημοτικισμοῦ στὴν ἐντέλεια.

69

Σκεπτικὰ μὲ ὅσα παραπάνου σημείωσα γιὰ τοὺς
Φοίνικες καὶ τοὺς Ἑβραῖους. Ὁ τρόπος πού θέ-
λουνε νὰ μιλήσουν οἱ σημερινοὶ Ρωμιοὶ γιὰ τὸν Ἑλ-
ληνισμόν, καὶ ὁ τρόπος πού μιλάνε, καὶ πού γρά-
φουνε γι' αὐτόν, εἶναι ἀντιφυσικός. Ἡ γοητεία δλη
καὶ ἡ ζωὴ του δλη τοῦ Ἑλληνισμοῦ στέκονται στὴ
νέκρῃ του. Παράστησέ τονε, σὰ νὰ κρατᾷ ἀπὸ τὴ

ζωντανή ζωή, ὁμορφίες του, συνήθεια του, γλώσσα του, τὸν ἔκαμες βρονκόλακ.

70

«Ψυλῶν ἀποθήκες γιὰ διαγούμισμα» τὰ εἶπε κάποιος τὰ μουνσεῖα. Ποῖος θάβρεθῇ νὰ κάμῃ, περ νώντας ἀπὸ τὰ μουνσεῖα μας, ὅτι ἔκαμε ὁ Ρώσκιν περνώντος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Φλωρεντίας; Οἱ «Φλωρεντινὲς αὐγές» του, τί ξεσκέπασμα, τί γλυκοχάραμα τῆς τεχνοκριτικῆς τῶν προγραφηλικῶν ἔργων, τοῦ Γιώττου, τοῦ Μπουτισέλλη, τοῦ Μέμμη, — ἀλλά, στρογγυλά, ταπεινά, στερεά!

71

Θυμᾶμαι κάποτε μέσα σ' ἓνα σύλλογο κάποιος πρόσφερε χρήματα γιὰ νὰ βραβεύονται κάποιον σκολιῶ οἱ μαθητὰδες ποὺ ἐρρογράφουν. Εἶτανε τότε στὴ φούρια τοὺς οἱ γυμναστικοὶ ἀγῶνες. Καὶ κάποιος ἄλλος τότε μέσ' ἀπὸ τὸ σύλλογο σηκώθηκε καὶ τὸ βραβεῖο τὸ εἶπε πὼς εἶναι σκολαστικό. Βραβεῖο γιὰ τὴν ὁρθογραφία καὶ ὄχι γιὰ τὴν γυμναστική! Γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ καλαμαρά καὶ ὄχι γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὅμως. Ὁ κάποιος ἐκείνος ποὺ πρόσφερε τὰ χρήματα γιὰ τὸ βραβεῖο τὸρθογραφικὸ μὴ γυμναστικὴ κοίταξε νὰ βραβεύῃ. Τὴ γυμναστικὴ τοῦ νοῦ. Δὲν κάνω ὁρθογραφίες. Δηλαδὴ τὸν κρατῶ τὸ λογισμό μου πὺδ ξυπνὸ, τὴ μνήμη μου πὺδ ζωηρὴ, τὴν προσοχὴ μου πὺδ μαζεμένη. Ἀκούω πὺδ καλὰ, βλέπω πὺδ καθαρά τὴ λέξη. Σὰ νὰ ἔχω τῆς λέξης τὴν ἀγάπη καὶ τὴ φαντασία σὲ βαθμὸ ἀνώτερο ἀπὸ ἄλλους. Κι ὅποιος ἔχει σήμερα τοῦ λόγου, μπορεῖ νάχῃ αὔριο καὶ τοῦ ἔργου τὴ φαντασία καὶ τὴν ἀγάπη περισσότερο ξετυλιμένα. Στους καινούριους ἀνθρώπους καὶ στοὺς ἀρμονικοὺς λόγια καὶ ἔργα εἰν' ἀδέρφια. Καὶ βραβεύοντας τὸ μαθητὴ ποὺ ὁρθογράφε, βραβεύω τὴν προσοχὴ του, τὴ μνήμη του, τὸ νοῦ του. Τὰ χαρίσματά του σὰν τὰ μεταχειρίζετ' ἔτσι σήμερα στὰ τετράδια καὶ στὰ θέματά του, αὔριο θὰ τὰ μεταχειριστῇ ἄλλοι σὲ θεικώτερα καὶ σὲ πλατύτερα.

72

Ἄλλο τὸ ζήτημα τῆς ὑπερτροφικῆς καὶ τῆς ἀποκλειστικῆς προσοχῆς ποὺ δίνουμε στὴ μάθηση τῆς γραμματικῆς, ἀμελώντας τὸ γινώρισμα καὶ τὸ χῶνεμα γιὰ λογίων ἀλήθειες, ἐπιστημονικὰς, πρακτικὰς, ποὺ, συχνὰ πικρὰ εἰν' ἀπὸ κείνες ποὺ πρέπει νὰ στέκονται σὰ θεμέλια κάθε γνώσης. Δὲ λησμονῶ τί λέει ὁ Σπένσερ κάποιον: «Νομίζουμε κρῖμα βροχὸ πὼς ξεχάσαμε τὴν ὁρθογραφία μὲς συλλαβῆς, ἐκεί ποὺ δὲν ξέρουμε τί εἶναι, ἄξαφνα, ἡ Εὐστράτιανὴ ἢ ὁ Ἀλκιγῆας, χωρὶς νὰ μᾶς κἀνῃ καμὰ ἐντύπωση ἢ ἀνηξερία μας.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

Φίλε Νουμά

Χτέ: δ'κ. Μιστριώτης μίλησε στὸ Πανεπιστήμιο. Ὁ λόγος του ἀριστοῦργημα, ὅπως γράφανε οἱ «Καιροὶ» ποὺ τὸν τύπωσαν, ὡς συμπαθήσουν ἐμένα τὸ βάνδαλο νὰ ξεκολλήσω ἓνα μαργαριτάρι του: «Ἐπιφανέστατος Ἀλβανὸς ἐλθὼν ἐνταῦθα καὶ ἀξιών, ἵνα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐκπολιτίσωμεν τοὺς Ρωμάνους καὶ τοὺς Βουλγάρους καὶ ἐρωτήσας με κατὰ

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 1,000,000 ΚΕΡΑΗ

Καθ' ἐκάστην κλήρωσιν ἐκδίδονται 100,000 γραμμάτια ἀξίας . . . 400,000 πρὸς κέρδη εἰς 2,290 γραμμάτια ἀξίας δραχ. 200,000. Διὰ τὴν κλήρωσιν τῆς 28 Φεβρουαρίου 1910 ἐξεδόθησαν ὑπ' αὐξόντα ἀριθμ. 1.25,000 ΑΚΕΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ πρὸς κέρδη εἰς ἀκέραιον τὸ κέρδος τιμώμενα ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ καὶ ὑπ' αὐξόντα 25,001, 100,000. ΤΕΤΑΡΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΥ τιμώμενα ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ καὶ πρὸς κέρδη εἰς τὸ τέταρτον τοῦ κέρδους.

Κέρδη ἐκάστης κληρώσεως

9	εἰς	80,000	80,000
1	εἰς	20,000	20,002
1	ἀπὸ	2,500	8,000
2	ἀπὸ	1,000	8,000
15	ἀπὸ	400	8,000
25	ἀπὸ	200	8,000
1950	ἀπὸ	40	87,000
2000			200,000

Ἡ πρώτη κλήρωσις γινήσεται τῇ 28 Φεβρουαρίου (13 Μαρτίου, 1910, ἡ δευτέρα τῇ 25 Ἀπριλίου (3 Μαΐου) 1910, ἡ τρίτη τῇ 27 Ἰουνίου (10 Ἰουλίου) 1910, ἡ τετάρτη τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1910 καὶ ἡ πέμπτη τῇ 31 Δεκεμβρίου 1910 (31 Ἰανουαρίου 1911).

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης

Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

τίνα τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο, ἀπεκρίθη αὐτῷ, ὅτι κλπ.»

Αὐτὰ γιὰ ὅσους πάσανε πὰ νὰ ξετάζουνε μὲ τὴν λογικὴν τὸ κάθε τι ποὺ γράφεται καὶ λαλεῖται, κρατώντας γιὰ κριτήριον μόνον τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ συντακτικόν.

Μὲ ἀγάπη

Φοιτητὴς Φιλολογίας

Ἀθήνα 29/3/10

Σ. Γ. Ἀλήθεια δὲν μπορῶ νὰ μὴν τονίσω τὴν ἀνανδρίαν τοῦ κύριου καίτηγῆ τοῦ δὲν ἔδειξε τὴ δύναμιν νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸ ν' ἀναφέρῃ κάπως περιγελαστά τὸνομα ἐνὸς ἐπιστήμονα, ποὺ ὅσο κι ἂν στάθηκε ἀντίπαλός του, νωπὸ εἶναι ἀκόμη τὸ χῶμα τοῦ τάφου του· καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ προκαλέσῃ τὴ θυμῆδιαν τοῦ ἀκροατηρίου του.

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Φίλε Νουμά,

Ὁ κ. Χατζόπουλος σὺ φέλλῳ σου 384 ἀρωαίνει ἂν εἶναι ποίηση τὸ κομμάτι τοῦ «Δωδεκάλογου» ποὺ ἀνοίγει τὸ «Θάνατο τῶν Θεῶν» μὲ τὰ λόγια:

Ἔοιθα κι' ἀπ' ὅσους τόπους πέρασα.

Γιατὶ νὰ μὴ λάβει μὴ ἀπάντησιν; Ἐγὼ λέω πὼς εἶναι ποίηση, καὶ μεγάλη μάλιστα. Εἶναι ζουγραφία μὲ λόγια ποὺ θὰν τὴ ζούλεβε κι' ὁ πὺδ ἔξοχος ζουγράφος.

Τὸ ἴδιο, νομίζω ποίηση καὶ ποιητικὴ φιλοσοφία, δηλαδὴ φιλοσοφία φανταστικὴ, τὸ κομμάτι ποὺ ἀρχίζει «ποῦ εἶναι ἡ Ἀλήθεια;» Ὑποθέτω, φιλοσοφία ποιητικὴ γιὰ τὸν κ. Χατζόπουλο εἶναι τοῦ Νίτσε μοναχὰ οἱ στίχοι, δηλαδὴ λόγια μπερδεμένα, σὰν τῆς τρελῆς τὰ μαλλιά.

Πρόθυμος

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Βγῆκε σὲ βιβλίον, κοσμοτυπωμένο στὴ Τυβίγγη τῆς Γερμανίας, ἡ «Ἰριγένεια ἐν Τυβίρις» τοῦ Γκαίτε, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Κ. Χατζόπουλο, καὶ πουλιέται στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας, Μπέκ καὶ Ἐλευθερουδάκη ἐδῶ, καὶ στὴν Πόλιν στὸ βιβλιοπωλεῖο Ἑμμ. Σαργιγιάνη.

— Γιὰ τὴ σημαντικὴ αὐτὴ δουλειὰ ποὺ προσφέρει ὁ κ. Χατζόπουλος στὰ ρωμαϊκά γραμμάτια, ἐλπίζουμε νὰ γίνῃ πλατύτερος λόγος στὸ «Νουμά».

— Στὸ Λαμπριάτικο φύλλον μας θὰ τυπώσουμε πέντε καινούρια «Πεζὰ τραγούδια» τοῦ Ψυχάρη.

— Στὴ Σμύρνη, ποὺ βρίσκεται τελευταίᾳ ἡ Κυβὴλῃ μὲ τὸ θιάσόν της, ἔδωκε γιὰ τιμητικὴν τῆς παράστασιν τὴν «Ἀντιγόνη» τοῦ Σοφοκλῆ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Κ. Μάνο, στὴ δημοτικὴν μας.

— Κάποια δασκάλικη σημεῖδα τῆς Σμύρνης χόλιασε γιὰ τὴ «βεβήλωσιν» καὶ ἐκπόλησε τοὺς συνευρισμένους κεραινοὺς τῆς ρουτίνας, καὶ κατάντησαν σὰν ἀργεντινὲς δακάρες.

— Μὰ διάβηκε πὰ ὁ καιρὸς ποὺ περνοῦσαν τὰ τέτοια. Καὶ μὲ δυὸ γενναῖα ἄρθρα στὸν «Ἀμερόληπτον» κ' ἓνα ἄλλο στὴν «Ἡμερησίαν» (Σμυρνιακὰ φύλλα καὶ αὐτὰ), ξετινάχτηκε ὁ μουχλογράφος στὰ καλά.

— Ὁ «Ἀμερόληπτος» μάλιστα ἔβαλε καὶ κομμάτια ἀπὸ τὰ χορικά τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Μάνου, καὶ ἡ «Ἡμερησία» ἔγραψε πὼς «τὴν Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους ἡσθάνθημεν ἰδικὴν μας, καταδικὴν μας ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες προχθὲς βράδυ, διότι δὲν ἐμεσολάβησαν ἡ ψόφια γλώσσα διὰ νὰ μᾶς τὴν ἀποξενώσῃ».

— Τὸ παραμένο Σαββατόβραδον στὰ γραφεῖα μας ὁ γιατρός Γ. Ν. Ἀβάζος διάβασε ἓνα του καινούριον δῆγμα χαριτωμένο «Γκιουλ Χανούμ» καὶ κάμπησε «Διαιολοσκοπίσματα».

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ΤΟΥ ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

καὶ τυπωμένα στὴν Τυβίγγη

ΠΟΥΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΚΑΙ

ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ἙΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΤΖΗ-

ΛΟΥΚΑ ΔΡΑΧ. ΜΙΑ

Καὶ γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ Νουμά, στὰ γραφεῖα μας,

Λεφεῖα—50—Λεφεῖα